

VELIKÉ KDYŽ

CYKLUS DLOUHÝ LONDÝN

ALAN MOORE

ALAN MOORE VELIKÉ KDYŽ

ALAN MOORE

VELIKÉ KDYŽ

CYKLUS DLOUHÝ LONDÝN

Přeložil Richard Podaný

ARGO

Edici Fantastika řídí Martin Šust.

ALAN MOORE
VELIKÉ KDYŽ

CYKLUS DLOUHÝ LONDÝN

Z anglického originálu *The Great When*,
vydaného vydavatelstvím Bloomsbury v roce 2024,
přeložil Richard Podaný.
Autor obálky Nico Delort.
Sazba Ivan Mráz.
Jazyková redakce Eva Halbichová.
Jazyková korektura Hana Gelnarová.
Odpovědný redaktor Richard Klíčnick.
Technický redaktor Milan Dorazil.
Příprava elektronických formátů Kosmas.
E-knihu vydalo nakladatelství Argo,
Milíčova 13, 130 00 Praha 3,
argo@argo.cz, www.argo.cz,
roku 2025 jako svou 5797. publikaci,
188. svazek edice Fantastika.
Elektronické vydání první.

ISBN 978-80-257-4583-0 (váz.)
ISBN 978-80-257-4694-3 (e-kniha)

Copyright © 2024 Bloomsbury Publishing. All Rights Reserved.
Czech edition © Argo, 2025
Translation © Richard Podaný, 2025

Aktuality o našich titulech můžete sledovat
na www.facebook.com/argo.cz,
o fantastice na www.facebook.com/fantastikavargu

Naše knihy distribuuje knižní velkoobchod KOSMAS
sklad: Za Halami 877
252 62 Horoměřice
tel: 226 519 383, fax: 226 519 387
e-mail: odbyt@kosmas.cz, www.firma.kosmas.cz

Knihy je možno pohodlně zakoupit
v internetovém přátelském knihkupectví www.kosmas.cz

HUDBA NA ZAČÁTKU

Dechy: za penzionem, kde nízko stojící zimní slunce potrousilo zlato po vysoko se tyčícím plevelu, umírají dva čarodějové nad čajem a sušenkami.

Starý brach se podobá ptáku, téměř křehkému a s úhledným bílým knírkem a bradkou. Ztratil hodně kilo a s nimi valnou část své pečlivě budované obludnosti a teď sedí s prošívanou dekou přes kolena a nic nepřipomíná víc než penzionovaného učitele výtvarné výchovy, nejspíš takového, co v mládí snil o tom, že z něj bude druhý Sargent. Za skládacím stolkem, na kterém leží čajový servis, si jeho návštěvnice z poměrně hrdinsky vyklenutého čela odhrne kadeř poletující ve větru. Je skoro o patnáct let mladší než on a nyní ho sleduje, jak nalévá kouřící se čůrek sieny pálené do porcelánových šáleků, jež jsou každý jiný a jemu, kdysi postrachu své doby, se viditelně třesou ruce.

Jeden jí podá, na talířku poskakuje a drnká jako mlékařův vozík, a tázavě se na ni zadívá.“

„Děvče moje drahé. Chápu dobře, že jsi velice nemocná?“

Vysoký a zpěvavý hlas vždycky udiví. Ona přimhouří trvale zklamané oči, hostitelovy věštné schopnosti na ni nevolky udělaly dojem, a pak se konečně zasměje.

„To docela ušlo. Na chvíli jsem si až myslela, že jsi skutečný čaroděj. Ale samozřejmě víš, že jsi doslova ten poslední, od koho bych chtěla, aby se mě ptal, kolik si dávám cukru.“

On sklouzne pohledem dolů, až na provinilý trávník, a omluvně se usměje. Ona se na něj pár dalších chvil upřeně dívá, přemítá a široké buldočí rysy se skládají do zamyšleného podmračeného výrazu.

„Ačkoli, když se přidržím téže logiky... no propána. Ty taky?“

Vysoko nad nimi vítr smýká zmuchlanými lůžkovinami neustalého hastingského nebe. S lítostí pokrčí rameny jako vyšisovaný světec z opršalé apokalypsy.

„Obávám se, že ano. Nic jistého, a pokud vesmír dá, možná ještě rok dva mám. Aspoň tak říkají karty a mince, ale co už, jsem stará troska a podobné obtíže se dají očekávat. Ale co ty? Vždyť jsi mládě, stěží v půli cesty mezi padesátkou a šedesátkou. To mi prostě připadá jako otřesná směla.“

Uvnitř, v kuchyni, diabolistův nejnovější a poslední učení znepokojené chystá sendviče s vejci a řeřišnicí, kromě chleba a řeřišnice všechno obstaral mimo přídělový systém, a teď sendvičový chléb úzkostlivě krájí po diagonále. Venku velekněžka nakrčením nosu odmítá projevy soucitu.

„Chm. Anebo možná zlomyslnost Všemohoucího. Deo, non Fortuna. Bůh, ne náhoda. Pěkná myšlenka, dokud se ti daří dobře, jenže pokud ne, je to svinsky pitomé motto a svinsky pitomé jméno. Jak se zdá, trpím nevyléčitelnou chorobou. Prý to má něco společného s kostní dřeninou, i když jsem o tom nikdy předtím neslyšela. Leukemie; kdyby mi řekli, že to je jméno Hériny služebné, uvěřím jim. Teď ovšem mám několik měsíců na to, abych si dala do pořádku všechny záležitosti, a pak se vydám zjistit, jak moc z toho byla nakonec jen teorie. Doufám, že vydržím přes válku, ale asi ne, leda bychom zvítězili.“

Je zachumlaná v tlustém převlečníku a brada jí z něj ční tak odhodlaně, že ho to vždycky přiměje vzpomenout si na Churchilla. Narovná se na židli a se snahou ji uklidnit pokývne.

„Jistěže zvítězíme. Upřímně řečeno, překvapilo by mě, kdyby Německo přečkalo kriketovou sezónu. Vlastně je to škoda. Choval jsem tak značné naděje, že z toho bude můj Hórův eon, nelítostný a zářivý,

pěkně i se slunečními koly, jenže tak to nebude. Vůbec se zdá, že jsem se mýlil v mnoha věcech.“

Upije, pak ze žlutnoucího kníru ucucne, co na něm zbylo. Žena si odfrkne.

„Hm, jako osoba, která polovinu své kariéry v magii strávila omlouváním se za to, jak pekelně jsi ty zvorál tu svou, bych řekla, že to je poměrně přesné tvrzení.“ Pak to ale přehodnotí a ubere na tvrdosti. „Ačkoli předpokládám, že i můj Věk Vodnáře bude brzy následovat tvůj Hórův eon na smetiště věků. Hlasy z éteru někdy naplácají děsivě moc pitomostí, nemyslíš?“

Oba se tomu kacírství uchechtnou, protože je překvapilo zjištění, jak velké zalíbení nacházejí v tom druhém, když jim nepřekáží všechna ta pantomima ze světél a tmy. Zvedne se krátký, ale prudký poryv větru, uschlé kopřivy zašustí, z nedalekých předměstských ulic se k nim donese ztahané zařetání pivovarského valacha. Žena pocítí až trapný křečovitý nával citů k tomu rozklepanému magnetu na ďábly, předkloní se a lehce se jej dotkne na paži.

„Přes všechny naše neshody jsi pořád ten nejzkušenější kouzelník, od kterého jsem kdy co četla. To ale víš, ne? Mravně vzato jsi samozřejmě jednoznačně ten nejhanebnější tvor, jakého si lze představit, ale co se čar týče, nechovám k tobě nic než nejvyšší úctu, starouši.“

Navzdory vlastnímu očekávání zjistí, že mu to přijde absurdně dojímavé. Oběma jim chladne čaj.

„Stejně jako já k tobě, cara soror. Vždycky jsem si myslel, že jsi ze své generace ta nejnadanější.“

K obapolnému zahanbení a bez varování jsou náhle s pláčem na krajíčku, ale pak žena pohodí hlavou a pohrdavě si odfrkne, čímž situaci zachrání.

„Nepochybuju, že nic podobného sis rozhodně nemyslel. Co ty tvoje narážky, jako ‚slečna Firthová si chodila pro rozumy do Radcliffe Hall‘? A to prosím od nevkusného mamlase, jako jsi ty! Jsi prostě jenom příšerný, příšerný chlap, který čirou náhodou výrazně vyniká v magii – i když nám oběma to bylo výrazně na prd. Všechny ty úchvatné hábity...

a podívej se na nás teď, oba vypadáme, jako když se šatíme u Armády spásy. Mimochodem, jak tu vůbec vycházíš? Čím platíš za nájem?“

Nevinnost v jeho výrazu, to je drobný majstrštyk v oboru komiky.

„Jak asi, magicky, přirozeně. Zajistil jsem si střechu nad hlavou tím, že jsem majiteli útulku Netherwood poskytl tabletky, jež obnovují jeho chřadnoucí mužnost, protože jsou plné mojí vlastní jógické esence.“

Upřeně se na něj dívá a nechápavě mrká, teprve pak jí svitne a nemá z toho radost.

„Pro Boha živého. Řekni mi, že to není jenom drcená křída a tvůj ejakulát.“

On ostýchavě rozhodí rukama, kůži na nich má zvrásnělou jako kovovou fólii a nehty neupravené.

„Kéž by to tak šlo, má drahá. Kéž by.“

Všechno pod orvanými nebesy je prosycené dějinami, na celé zeměkouli se podrážděné nejistoty uchylují ke slizkým řešením. Ona na něj civí v čemsi, co by bylo nevěřičností, nebýt jeho nechutné pověsti, a pak se začnou culit: párek věkem zkrhlých a opotřebovaných dětí. Když jejich veselí pomine, starší kouzelník se revmaticky zadívá do střední dálky a začne být zachmuřenější. Všechno se změnilo, dokonce i procesí eonů nějak klopýtlo. Už nikdy nepřijde odpoledne, aby bylo takhle konkrétně modré jako cigaretový papírek. Po chvíli promluví žena.

„Víš, až tahle polštářová bitva skončí, v Anglii zůstane děsivá trhlina. Nevím jistě, jestli moji andělé vůbec pomohli. Ty V-bomby procházejí rovnou skrz ně. A až odejdeme my, zůstane naprosto úděsná díra i v magii. I když většina našich tvrzení byla pomýlená, oba víme, že něco nebylo. Okultisté, kteří budou našimi následovníky, o té věci přesvědčivě hovoří, ale nikdy tu věc nepřiměli, aby hovořila k nim. Nikdy to nebylo s nimi v jedné místnosti, celé chvějivé. Jediné jejich entity se nacházejí v knihách.“

Mladý Grant, s tím svým vzhledem filmové hvězdy, jako na zavolanou vyjde zadními dveřmi z domu, vlasový olej se zablýskne, na jedné vztažené paži balancuje talíř se sendviči. Usalašené Zvíře se na návštěvníci podívá očima, z nichž nejde pod ojínným houštím obočí vyčíst nic.

„Vzpomínáš si na toho příšerného kocoura?“

Ona se na židli strnule narovná a střílí po něm vyčítavým pohledem. On si povšimne krátkého, nepotlačeného zachvění, které se ale očividně potlačit snažila.

„Samozřejmě. Přišel ke mně domů, když to na mě narafičila Moina Mathersová. Nejděsivější zážitek v celém mém životě.“

Dychtivý učedník se blíží, nese občerstvení, brodí se neupraveným trávníkem. A žena tlumeným hlasem vysloví poslední poznámku ke svému mravnímu protikladu, k jedinému ze sobě rovných, kdo ještě přežil.

„Vlastně... dost dobrým příkladem je ten druhý Londýn. To nebyly jen naše výmysly, že ne?“

Podívají se po sobě tak otráveně, že by mohli být staří manželé. A on velice vážně zavrtí hlavou.

„Ne. Ne, nebyly. Ten je skutečný.“

Dorazí pohoštění, jež ani jeden nemá dost sil sníst, a stíny všech se rozbalují přes neposekaný trávník jako černé koberce vítající půlnoční celebrity. Je únor roku 1945 – a jak tak ti dva sedí v uvadajícím světle anglické magie a vlídně a nesouvisle se hašteří, nějaký osamělý zpěvný pták odrazí svou rapsodii o klesající ionosféru.

Žestě: z Cable Street je už řeka řevu a štulců, jež páchne jako splašený cirkus. Ježí se pěstmi, vlajkami, láhvemi, pohrabáči, rýči, lidi se hrnou po dlažbě jako barva vytlačená z tuby, a proč vlastně, myslí si David Gascoyne, proč není takové poezie, aby obsáhla vášeň a naléhavost téhle věci, její vyceněný škleb, její hrubiánský frmol? Je zavěšený v oceánu ramen, natlačený do vzteklé intimity gabardénu na zádech cizích šatů, přenechal vůli tomu vzteklému zvířeti, jehož se stal složkou. Může jít jen tam, kam jde ono, ošoupané boty se na befél šinou s tím stonožkovitým sunutím, je z něj pasažér výtržnosti.

Podvolení se té surové shodě přináší nečekanou smyslovost – vzrušené lidské teplo a pohyb se o něj trou, barevný proud říjnové palety barev

maže šmouhy na zatažená zápraží, symfonie dusajících křusek, otlučené víko popelnice, květnatá nadávka v jidiš. „Oběs se na cukrovém provazu, ať máš sladkou smrt!“ Do příští soboty je mu devatenáct, zrovna před měsícem dvěma mu vyšla třetí knížka, tímhle okamžikem div nepuká; celý na jehlách dějinami. Ječící ženy, uličníci házející cihlami, ale hlavně odhodlaná mačkanice mužů v oblaku kolínské z cigaret a rumu vypitého v kadeřnictví a z nedělního oběda, jen se porvat. Nikdy v životě si nepřipadal židovštěji než v tomhle palčivém chumlu loktů, a jediné, z čeho tu má strach, je erekce.

Ostrí nepokojů měl asi sto metrů před sebou a hrud' cítil jako zvonící kovadlinu. Přes přílivovou vlnu vyholených zátylků a otočených hlav před sebou viděl poldy v těžkých námořnických kabátech, někteří seděli na koních, rozmachovali se proti prastarému obličejí East Endu pendreký v obloucích schopných drtit lebky. Ta podlitinová vánice vrcholila nachovou barvou a napůl slepeným okem přímo před obchodním domem Gardiner's, který podle všeho už přišel o jednu ze svých rozměrných skleněných výloh. Hoši v modrém, s tlamami jako vařená šunka a s očima jako skleněnky vmáčkнутé do špeku, rozdělují otrěsy mozku mezi učitele a prodavače z galanterií, aby ochránili ty s čistou krví a bez páteře, co jdou o kus dál po ulici: hochy v černém.

A ti, bledničkoví jako strašidla, sebou cukají při každé hlučné ráně, vylekaní k nevěřičnosti nad tím whitechapelským přivítáním, nad tím, jak je infarktově rozsáhlé. Podle Davidova odhadu bude fašistů asi tisíc nebo dva, i když jsou dost namačkaní jedni na druhé, takže to vypadá, jako že jich je méně. Policistů s pendreký je možná dvakrát víc, ale i když sečtete černé košile a modré košile, špinavé košile nad nimi mají převahu deset ku jedné. Z oken v patrech domů po obou stranách matky a manželky vrhají jedovaté přídomky; uhlí; hnijící zeleninu; horkou vodu; lejna z nočníků a někdy i nočníky samotné; okluzní fronta projektilů. Když se to vezme kolem a kolem, byl rok 1936 zábavný.

Vprostřed toho náporu a povyku se rozpomene na to, jak se Dalí zběsile ksichtil přes zaprášené sklo, zděšený a zdušený a s ohnutým knírem, když byl loni v červnu na Londýnské mezinárodní výstavě surrealismu,

s jejíž organizací David pomáhal. Výtvarník nedal jinak, než že vystoupí v hlubokomořském skafandru, ale pak si uvědomil, že není s to ani sundat přilbu, ani dýchat. Jen Davidův včasný zásah s francouzákem zachránil před vyhynutím ta jeho stáda hořících žiraf a hejna na hlavu postavených slonolabutí. Když se básník teď dívá na to smrtelné vření kolem sebe, do zářících muřích očí se mu vkrádá nevěřícnost a náhle si klade otázku, jestli se surrealismus snaží až moc, anebo naopak příliš málo. Nějaká vzteklá dívka bez ruky třímá v té, co jí zbyla, končetinu jakési figuríny z výlohy a nějaký bezzubý *alter kaker* s očima jen uhra-nout vleče pytel lvích sraček vyžebnaných v zoo, že bude ostřelovat policajtské koně. V podzimním vzduchu visí škvárobetonové tvárnice a výsledky trávicích procesů. Tohle je někde nad realitou, *sur*-reálné, přesně to, co to slovo znamenalo, než se do něj namontoval André Bre-ton. Tohle, uvažuje David, je ten pravý oheň, ve kterém se rozplíznou hodiny. Tohle je ta vzpomínka, která přetrvá.

Něco se děje poblíž epicentra, do maelstromu se ve spirále valí něja-ký nový proud. Z útržků hovoru poletujících v davu si David poskládá, co se děje. „To je Spotty!“, „Spotty jde!“, „Přišel Spotty a jeho chlapi!“ Usoudí, že jde o místního bouchače Spottyho Comera a jeho chucpe chuligány, kteří se rozhodli k tomu úděsnému násilí, co páchají tak jako tak, přimíchat maličko antifašismu. Když letmo pohlédne přes hlavy toho zmítajícího se bystového lapidária všude kolem, vidí ty ranaře, jak si to šinou v čepicích, s páčidly a ksichty z antracitu; bude jich tak stovka; šedý, hlučný a nebezpečný klín se hrne proti policajtům a Comer har-tusí na jeho hrotu a rozmachuje se čímsi těžkým a ozdobným, o čem se David až později dozví, že to byla dutá noha od pohovky, vylitá olovem. Dunící lidská lokomotiva napře plnou váhu do stěny z konstáblů, její jediná politika je „tolik krve, kolik jen půjde“. Tohle je vzrušující, i když nepřijemná oddanost, jejíž jedinou etikou je exploze.

Něco vzplane, buď nestabilní ovzduší, anebo Davidův mozek. Dusavá mačkanice, v níž se nachází, šplouchne kupředu a pak zpět, přesouvající se tekutá masa ho bere s sebou a zajímá se hrůzou a nadšením. Poutače se kolem něj kácejí a trhají, bortí výhled, čas i kontinuitu do hrubozrnných

snímků v zítřejších denících, nezkušeně poslepovaných a těžko k porozumění. Někdo prolomil policejní kordon, možná sám Spotty Comer, a už láme žebra dvoumetrové gorile stojící vedle Oswalda Mosleyho. Policejní kuň se vzepne na zadní a rozbije hlavu krejčovskému učni, do toho bezvalného smyslu kdosi zapálil špinavé prostěradlo. David se ztrácí v peřejích obrazů, asi jako v neukázněné básni. Rok, den, okamžik, puchne to v něm jako infarkt nebo akord a jednotlivé snímky kaleidoskopicky víří proti jeho surově napadené sítnici: malý kluk přišel o jednu botu a pajdá, vrhaný nábytek, planoucí prostěradlo se ve špinavě oranžové barvě odráží v oknech v patře, kočky se zježenými chlupy, přecocené ohřívací koše, z nichž do soumraku hřeznou rubíny, nějaký bezvýznamný vikomt se krčí a vzlyká, déšť jako provazy, obří žena, rabíni po mrtvici, holčičky s nemilosrdnými výrazy a s kůsami v rukou, jiskry od kování na podrážkách, vojenští veteráni, šílící psi, ptáci létající špatným směrem jako při zatmění...

Obří žena.

Dere se davem, měří nejmní devět nebo deset stop a nikdo ji nevidí. Těsně před tím, než by ji zahlédli, se vždycky všichni odvrátí a zadívají se jinam a nasadí nejasně znepokojené výrazy. Horda se rozestupuje a nechává ji projít, a ani jako by si neuvědomovala, že to dělá. Jako by si ji svět nemohl dovolit. Žena se po pás hluboko brodí komunisty a chudinou, nezaujatě kráčí skrze zástupy do míst, kde se David potácí a myslí si, jestli neumírá. Jasně nachová čepice na roztavené mědi jejích zacuchaných vlasů, šaty na jednom rameni složené do bílých a červených záhybů – šála, nebo šerpa, nebo tóga, kdo to má poznat – takže prsy má obnažené, ne jako provokaci, ale jako doklad jednoznačné autority. Blažený výraz se nese až nad nejvyššími kandelábry, laskavé oči se ostýchavě sklápějí k těm skučícím vzbouřencům, kteří se jí otírají o sukně, usmívá se a na tvářích se jí dělají dolíčky samou mateřskou pýchou nad všemi zraněními a zbraněmi. Stíny sunoucí se v pohybu po její korálově červené pleti vypadají jako ocelorytiny a, propána, ona je snad vyšší než dům! Proč nikdo neřve, neutíká, nemodlí se? Proč si jí nikdo nevšiml? Všechna ta prudká palba odpadků prolétá daleko od ní. Brodí se proudem pěstních

soubojů, zkrivené tváře jsou příliš zaměstnané zběsilým úsilím a dál si nevšímají toho, co je mezi nimi, svaté a k nesnesení, a tak krásné, že dokonce ani planoucí lajntuch si nedovolí dotknout se jí.

David se zlomí v pase a nabije si do záložek u kalhot. Spatřil samotnou metaforu, obrovskou metaforu v londýnské ulici, a teď mu zvoní v uších, jeho uslzené oči mění svět ve svíjející se šmouhu. Ze rtů, dříve hladce lyrických, visí zvratky v chápavých vláknech, a když zase zvedne hlavu, ona je pryč, snad to byl optický klam na zdech flekatých od sazí; ale možná jen pokročila ve své procházce po té hystericky slepé třídě někam dál. Pár měsíců po nepokojích se David dá ke komunistům, odjede do Španělska a v poezii věří přesvědčeněji než dřív, ale po prknech přičetnosti už chodí úzkostlivěji, protože pocítil, jak se prohýbají, a zaslechl jejich hrozivé praskání.

Tympány: „Černý muž nosí štěstíčka, bílý muž je kasička,“ huláká hlasem jako měchy varhan; imaginární Afričan. Slunce jako školáček vytahuje závodistiště prostými, šťastnými barvičkami pastelek a on prochází davem v Epsomu, rázná muzika se prohání mezi klobouky a kloboučky kolem dostihové dráhy. Ty s kloboučky nadšeně dávají najevo, že ho poznaly, ti s klobouky se shovívavě usmívají, ale všichni jsou užaslí, jako kdyby pro anglické zraky působil dojmem nosorožce, anebo orchideje, anebo světadílu. „Spion Kop první, pak dlouho nic a pak ostatní,“ prohlašuje ten týkový plameňák, a červnový vánek nadzvedává lemy jeho třičtvrtěního kabátku jako vyšívání křídélka.

Jak kolem nich prochází, dotýkají se ho, pohladí podkovu nebo lví tlapu, které má na krku, sáhnou si na slunce a měsíce a hvězdy a čtyřlístky přišité na jeho oděvu; dostihový mesiaš přišel vyléčit lepru mylných sportovních tipů. Když to po něm budete chtít, bude vám tvrdit, že s jistotou předpovídá z čajových lístků, z hvězd nebo vnitřností zebry, a pak zvesela přizná, že to je nesmysl a že jeho jediným spirituálním vodítkem jsou důvěrné informace, i když i to přiznání samo je samozřejmě lež.

„Vhúúú-ha-ha-ha,“ huláká zplna těch kožených plic uprostřed krásných toalet a obleků s proužkem. „Spion Kop vyhraje derby!“ Bílá blůza na stožárovém koši jeho hrudi svítí jako vzduťá plachta a jako pštroší pera; vykračuje si od honosných tribun až po nakrátko posekané okraje závodistiě, kymácivě a kolíbvavě, nebo rychlými úkroky se prodírá vši tou zvonkohrou konverzace a letního klábosení.

Proslulost jej předchází, a to stejně spolehlivě jako jdou věřitelé za ním. Jeho divokou báji zná každý – princ z Habeše, který nedobrovolně sloužil na britské lodi, ztroskotal v Portugalsku, vylodil se v Tilbury a stal se nejskvělejším dostihovým prognostikem, jakého tahle země kdy poznala. Ostrov Svátý Kříž v Dánské Západní Indii a uprchlý syn chovatele koní jménem Peter Carl McKay, to jsou jen nudné a vlastně nepodstatné přístavky, na které bude nejlepší zapomenout, a vůbec, proč se o nich zmiňovat? „Vhúúú-ha-ha-ha,“ rozléhá se jeho hlas jako mlhová siréna mezi strejci v plandavých kalhotách u zábradlí na tribuně, mezi hejsky svírajícími kukátka. „Mám bezva koně!“ A jistě, vážně ho má, ale kde k němu přišel, to je jiná historka.

Ono se to stalo... kdy, před osmi lety? Byl v úzkých, ani jeho početné schopnosti nedokázaly udržet kroužící hyeny venku přede dveřmi; co víc, nedokázal už mít ani ty dveře. Koně, na které dával tipy, by tak leda dokulhali domů, a spíš ani to ne, a jeho věštecký vedlejšák upadl způsobem, který sám věstec nevěštil. Jeho obchod s vlastnoručně vynalezenými léčivy mlel z posledního a po krachu jeho podnikání coby ambulantního zubaře – provázeném ohlušujícím řevem „Vhúúú-ha-ha-ha“, jenž měl přehlušit křik pacienta, jemuž vytáhl zdravý zub – už hrozila bolestivá extrakce jen jeho penězence. Proto se zdálo, že potulná „černošská podívaná“ mířící do Petrohradu je zosobněná příležitost, protože podobné představení bude bezpochyby dalším zářezem na jeho pažbě, pokud se tam ještě nějaký vejde. Teď si vykračuje na sluníčku u dostihové dráhy, podobný kašně sopečného smíchu a nevkusných barviček, a rozhazuje mezi své nadšené poddané nesmírně cenné věštné rady. Velké evropské dobrodružství neskončilo tak dávno, ale i tak se podle něj v životě všechno změnilo. Je jiný člověk, na hřbetě jiné hajtry, v jiném světě.